

første Øjekast kunde synes bestikkende, nemlig, at naar en Mand, der ingen religiøs Overbevisning har, skal tros, blot fordi han afgiver sin Forklaring paa Ære og Samvittighed, hvorfor skal saa den troende Mand aflægge Ed, hvorfor skal han ikke lige saa godt tros, naar han bekræfter noget paa Ære og Samvittighed? Dette er efter min Mening et Ræsonnement, man fra Retsplejens Synspunkt ikke kan lade gælde. Fra dette Synspunkt maa man sige: Det er i Retsplejens Interesse og maa kræves af den, at enhver, der forklarer, skal yde den størst mulige Garanti for, at hans Udsagn er stemmende med Sandheden, og naar han hører til et Trossamfund, der har en Edsformular, og i øvrigt tror paa det, man paakalder ved Eden, saa kan han yde denne Garanti, og derfor skal han det; hvis han derimod ikke hører til noget Trossamfund, hvis han er Fritænkter eller, hvad man nu vil kalde det, hvis han altsaa ikke har nogen religiøs Overbevisning, eller hverken tror paa det ene eller det andet, saa kan han ikke yde den Garanti, der ligger i Eden, og saa maa man naturligvis lade sig nøje med det mindre, fordi man kun opnaar en Illusion ved eventuelt at fremtvinge Eds aflæggelse fra hans Side.

Hvorledes man skal stille sig med Hensyn til, hvem Ed kan afkræves og hvem ikke, skal jeg ikke komme nærmere ind paa, men mig forekommer det, at saalænge en Mand er i Folkekirken og ikke er traadt ud af den, maa han være forpligtet til at aflægge Ed efter den for Folkekirken gældende Formular, og ligeledes hvis han hører til et andet kristeligt Samfund eller til et Samfund, som har en for det passende Formular. Hvis han derimod er traadt ud og erklærer ikke at have nogen religiøs Overbevisning, er der paa den anden Side ikke, synes jeg, vundet noget ved at afkræve ham Ed, selv om det kun er kort Tid, siden Udtrædelsen fandt Sted, selv om det ikke er et Aar siden.

Foruden de Grunde, der saaledes tale for at være nøjeseende med Hensyn til Vidners Førelse for den dømmende Ret, maa man desuden erindre, at Vidnepligten, for saa vidt den skal opfyldes ved Møde for den dømmende Ret, vil blive meget

byrdefuldere, end den har været hidtil. Det vil den blive, ikke alene fordi Vidnerne kunne komme til at rejse længere bort end nu for Tiden, men ogsaa af flere andre Grunde. For det første kan jo Vidnet komme til at møde flere Gange. Det kan komme til at møde baade for Landsretten og Højesteret, og hvis der undtagelsesvis tiltaas ny Foretagelse af Sagen, kan det komme til at møde hvert af disse Steder nok en Gang. Dernæst er ogsaa selve Mødet besværligt, idet det nemlig kan forlanges af Vidnet, at det skal blive til Stede, indtil Forhandlingerne ere endte, hvilket jo undertiden kan medtage flere Dage, i hvilken Tid Vidnet altsaa skal være fraværende fra sit Hjem. Ogsaa maa det her bemærkes, at det kan blive byrdefuldt for Vidnet, at det, naar det er i Nærheden af Retslokalet, uden videre straks skal kunne hentes derhen og saa have den samme Forpligtelse til at blive til Stede til Sagens Ende som, hvor det forinden har været indkaldt. Det kan jo i mange Tilfælde blive en højst ubehagelig Historie for en Mand, at han, naar han maaske staar i Forretninger, som ere af Vigtighed for ham, saaledes straks skal kunne drages bort derfra for at afgive Forklaring for Retten og mulig blive der længe.

De Punkter, som jeg her har nævnt, ere jo imidlertid vistnok for en stor Del nødvendige for Systemets Skyld og uadskillelige fra dette. For saa vidt skal jeg heller ikke gøre nogen Indsigelse derimod, skønt jeg dog mener, at man maaske i enkelte Retninger tager lidt mere voldsomt paa Vidnerne, end der behøves. Men paa et Punkt tror jeg i hvert Fald, at man er for streng i sine Fordringer, og det er endda et Punkt, hvor Systemet ikke kræver det, nemlig med Hensyn til, hvor vidt Vidnepligten strækker sig. Saaledes som Lovforslaget er affattet, vil man i civile Sager — og jeg taler foreløbig kun om dem — være forpligtet til at afgive Forklaring, selv om Forklaringen nok saa meget kan skade ens egne Interesser, naar det dog ikke kan siges, at det gælder ens Velfærd. Det synes jeg er en alt for streng Fordring. Navnlig vil en saadan Fordring være ubillig, naar man tænker sig, at den Sag, hvori Vidnet føres, drejer